

Minister Infrastruktury

Znak pisma: DTD-12.054.3.2026

Warszawa, 22 lipca 2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 17468 Posła na Sejm RP Pana Wiesława Krajewskiego, po uzyskaniu stanowiska od Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej i Ministra Finansów i Gospodarki, przedstawiam następujące informacje.

Odnośnie pytań dotyczących strategii rozwoju mniejszych miast i regionów lokalnych, wysokości środków przeznaczonych od początku 2024 r. na rozwój miast powiatowych oraz czy rząd uważa rozwój Polski lokalnej za realny priorytet polityki państwa, informuję, że rozwój Polski lokalnej, w tym mniejszych miast oraz obszarów oddalonych od największych centrów wzrostu, pozostaje jednym z kluczowych priorytetów polityki regionalnej państwa. Celem działań rządu jest zapewnienie mieszkańcom różnych części kraju dostępu do możliwości rozwojowych, dobrej jakości usług publicznych i miejsc pracy, niezależnie od miejsca zamieszkania.

Polityka regionalna państwa nie zakłada jednego modelu rozwoju dla wszystkich terytoriów, lecz dostosowanie instrumentów wsparcia do ich potencjałów, funkcji oraz specyficznych wyzwań społeczno-gospodarczych i przestrzennych. Najważniejszym celem polityki regionalnej jest zapewnianie warunków dla zrównoważonego rozwoju kraju oraz nacisk na zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, w szczególności wspomaganie rozwoju samorządów lokalnych, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Krajowa strategia rozwoju regionalnego różnicuje działania i instrumenty w zależności od potencjału i potrzeb danego terytorium. Wskazuje obszary strategicznej

interwencji o znaczeniu krajowym, które otrzymują preferencyjne wsparcie w ramach instrumentów polityki spójności UE.

Obecnie w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej (MFIPR) trwa proces opracowywania nowej krajowej strategii rozwoju regionalnego. Podkomitet ds. wymiaru terytorialnego uchwałą z dnia 7 kwietnia 2026 r. przyjął *Założenia nowej polityki regionalnej i krajowej strategii rozwoju regionalnego 2035 r.* Dokument jest punktem wyjścia do wypracowania nowego modelu prowadzenia polityki regionalnej państwa oraz do przygotowania krajowej strategii rozwoju regionalnego 2035 (KSRR 2035). Nowa KSRR 2035 będzie koncentrować działania państwa wokół czterech aspektów: wzmacniania konkurencyjności regionów, zapewniania spójności społecznej i terytorialnej, zwiększania odporności regionów na zmiany i kryzysy oraz poprawy sprawności systemu zarządzania rozwojem. Szczególne znaczenie będą miały działania wspierające miasta średnie i mniejsze ośrodki oraz ich obszary funkcjonalne pełniące funkcje lokalnych centrów usług, rynku pracy i aktywności gospodarczej. Jednocześnie, w ramach polityki regionalnej realizowane będą działania wzmacniające policentryczny rozwój kraju, oparty na równomiernie rozłożonej sieci miast o zróżnicowanej wielkości i funkcjach i ich obszarów funkcjonalnych, w tym mniejszych miast.

Ponadto, w systemie polityki rozwoju, poza planowaniem strategicznym na poziomie krajowym i regionalnym, funkcjonują rozwiązania sprzyjające współpracy samorządów i realizacji strategii rozwoju przez samorządy lokalne, w tym mniejsze miasta. Nowelizacja *ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*¹ z 2020 r. stworzyła odpowiednie warunki dla współpracy partnerskiej samorządów lokalnych, dzięki możliwości przygotowania wspólnej strategii rozwoju – strategii rozwoju ponadlokalnego. Rozwiązanie to powstało z myślą o gminach sąsiadujących, powiązanych ze sobą funkcjonalnie, które posiadają wspólne, uzupełniające się lub współzależne cele rozwojowe i chcą razem kreować i realizować politykę rozwoju na swoich terytoriach.

Rozwój lokalny jest również wspierany funduszami unijnymi. Od 2014 r. w Polsce w ramach polityki spójności są wdrażane instrumenty terytorialne (IT), jako mechanizmy współpracy ponadlokalnej jednostek samorządu terytorialnego (JST). Obecnie system wdrażania IT przez partnerstwa JST obejmuje: instrument Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) w 25 obszarach funkcjonalnych miast wojewódzkich i miast subregionalnych oraz w 70 obszarach funkcjonalnych mniejszych miast (MOF). Ponadto, funkcjonuje także instrument pn. Inne Instrumenty Terytorialne (IIT) w ponad 20 MOF oraz w pojedynczych gminach w obszarze rewitalizacji – na podstawie gminnych programów rewitalizacji pełniących funkcję strategii IIT. Szeroki wybór instrumentów terytorialnych polityki spójności umożliwia realizację interwencji, zarówno w obszarach

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 198, z późn. zm.

funkcjonalnych lub problemowych, przez partnerstwo JST oraz przez pojedyncze JST. Daje to władzom samorządowym możliwość wyboru instrumentów najlepiej odpowiadających w praktyce na potrzeby i możliwości danego obszaru.

W ramach wielofundusowego instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność, funkcjonuje od ponad 20 lat podejście LEADER. Rozwiązanie to dedykowane jest głównie społecznościom lokalnym na obszarach wiejskich i w małych miastach. Pomaga włączać mieszkańców w proces oddolnego podejmowania decyzji, w tworzenie i realizację lokalnych strategii rozwoju i działań mających na celu poprawę jakości ich życia. W ramach podejścia LEADER funkcjonują lokalne grupy działania będące rodzajem partnerstwa terytorialnego powstałego, jako oddolna inicjatywa, zrzeszająca przedstawicieli lokalnych organizacji z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego oraz mieszkańców działających na rzecz lokalnej społeczności. Od 1 stycznia 2024 r. do 7 czerwca 2026 r. na inwestycje realizowane na terenie miast powiatowych z udziałem środków dostępnych w ramach krajowych i regionalnych programów polityki spójności na lata 2021-2027 pozyskano łącznie 85,3 mld zł (68,4 mld zł wydatki kwalifikowalne). Wartość dofinansowania unijnego wyniosła 49,6 mld zł (Załącznik 1).

Jeśli chodzi o działania jakie są podejmowane w celu przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu oraz inwestycje centralne planowane poza największymi aglomeracjami, należy podkreślić, że rozwój infrastruktury transportowej jest jednym z kluczowych czynników wpływających na zrównoważony rozwój kraju. Od wielu lat kwestie infrastrukturalne stanowią jeden z głównych priorytetów podejmowanych działań i inwestycji w ramach programów krajowych finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

W ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) wspierany jest zakup autobusów nisko- i zeroemisyjnych do obsługi pozamiejskiego transportu publicznego. Wsparcie zostało skierowane do operatorów (przewoźników) oraz organizatorów pozamiejskiego transportu publicznego (województw, powiatów, związków powiatów, związków powiatowo-gminnych, związków międzygminnych i gmin). Podpisano 81 umów na zakup 549 autobusów, w tym 198 zeroemisyjnych i 351 niskoemisyjnych na łączną kwotę wsparcia 8 86,3 mln zł. Celem inwestycji jest poprawa dostępności komunikacji publicznej dla mieszkańców z obszarów wykluczonych komunikacyjnie lub zagrożonych wykluczeniem komunikacyjnym. Zakupiony tabor może być wykorzystywany do obsługi nowych linii komunikacyjnych lub linii dotychczas funkcjonujących.

W zakresie transportu kolejowego programami, których celem jest m.in. przeciwdziałanie wykluczeniu transportowemu są:

- Krajowy Program Kolejowy do 2030 roku (z perspektywą do roku 2032).
- Program Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej - Kolej + do 2032 roku.

- Rządowy program budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021-2026.

Realizowane są również inwestycje kolejowe poprawiające dostępność komunikacyjną – np. „Modernizacja Stacji Ostróda”; projekty liniowe na wybranych odcinkach, które przyczynią się do poprawy komunikacji pomiędzy wybranymi ośrodkami miejskimi – np. „Budowa nowej linii Podłęże – Tymbark/Mszana Dolna oraz Modernizacja linii nr 104 Chabówka-Nowy Sącz”, „Prace na linii kolejowej 148 na odc. Pszczyna – Żory”, „Prace na linii kolejowej nr 201 Maksymilianowo – Kościerzyna – Gdynia”, „Prace na podstawowych ciągach pasażerskich (E 30 i E 65) na obszarze Śląska”, „Prace na linii kolejowej E 75 na odcinku Białystok – Suwałki – Trakiszki (granica państwa)”. Finansowe wsparcie kolei ze środków Unii Europejskiej wynosi w ramach KPO 18,1 mld zł.

W programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FEnIKS) wsparcie inwestycji kolejowych (23,5 mld zł) przede wszystkim koncentruje się na dofinansowaniu projektów liniowych na sieci TEN-T, oraz wsparciu taboru kolejowego. Warto zaznaczyć, że wiele mniejszych miast i miejscowości położonych jest w sąsiedztwie linii kolejowych. Dlatego też, modernizacja głównych ciągów przynosi korzyści wykraczające poza obszary bezpośredniego wsparcia tworząc tzw. efekt sieciowy. Przyczynia się to jednocześnie do walki z wykluczeniem komunikacyjnym. W programie przewidziano odrębne wsparcie dla 10 dworców kolejowych o łącznej wartości przekraczającej 300 mln zł. Wśród objętych wsparciem inwestycji znajdują się, m.in. dworce w Dęblinie, Otwocku, Gałkówku, Koluszkach. Realizacja projektów jest w toku, a ich celem jest poprawa komfortu podróżowania oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa. Program FEnIKS wspiera również tabor kolejowy. Aktualnie oczekiwane jest ogłoszenie wyników konkursu przeprowadzonego na zakup nowego zeroemisyjnego taboru pasażerskiego do obsługi dla przewozów ponadregionalnych i aglomeracyjnych. Alokacja naboru opiewała na kwotę 1,5 mld. zł. Z zakupionego taboru też będą korzystać mieszkańcy miast powiatowych. Ich celem jest bowiem również zapobieżenie wykluczeniu komunikacyjnemu mniejszych miast. W programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW) realizowane są działania odpowiadające na potrzeby rozwoju publicznego transportu zbiorowego oraz przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu w makroregionie. Finansowany jest zrównoważony transport publiczny w miastach i ich obszarach funkcjonalnych – projekty z zakresu ekologicznych, zintegrowanych systemów mobilności miejskiej (obejmujących transport miejski i aktywne formy mobilności); infrastruktura połączeń kolejowych; dworce i stacje kolejowe w zakresie infrastruktury obsługi podróżnych.

Modernizacja infrastruktury kolejowej wymaga właściwej realizacji planów inwestycyjnych w okresie długoterminowym, co jest kluczowe dla osiągnięcia sukcesu związanego ze zwiększeniem udziału kolei w rynku transportowym. Realizacja inwestycji kolejowych powinna uwzględniać jak najlepsze dopasowanie środka transportu do potrzeb danego regionu, połączeń komunikacyjnych i potoków pasażerskich. Natomiast

parametry modernizowanej i budowanej infrastruktury powinny zostać osiągnięte w sposób optymalny, przy racjonalnym wydatkowaniu środków publicznych.

Warto też pamiętać, że minister właściwy do spraw transportu, wspólnie z PKP Intercity S.A. dąży do zwiększania liczby połączeń kolejowych. W obecnym rozkładzie jazdy pasażerowie mają do dyspozycji 555 połączeń, w tym 527 całorocznych i 28 połączeń sezonowych. Należy wziąć pod uwagę, że w poprzednim rozkładzie jazdy pociągów 2024/2025 uruchamianych było 505 połączeń, w tym 34 sezonowe – co także jest wspominanym elementem walki z wykluczeniem komunikacyjnym.

W zakresie realizowanego przez rząd wsparcia dla jednostek samorządu terytorialnego w organizacji przewozów autobusowych, w celu przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu, należy wskazać na Fundusz rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, który został utworzony na mocy ustawy z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej². W ramach ww. Funduszu przewidziane jest wsparcie finansowe ze środków budżetowych dla organizatorów publicznego transportu zbiorowego na uruchamianie nowych linii komunikacyjnych lub odtworzenie połączeń, które zostały zlikwidowane, z wyłączeniem przewozów realizowanych w ramach komunikacji miejskiej. Wsparcie jest przekazywane za pośrednictwem wojewodów jako dofinansowanie przez rząd zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie autobusowej komunikacji publicznej. Dysponent Funduszu, którym jest minister właściwy do spraw transportu, co roku dokonuje podziału, na wszystkie województwa, środków przewidzianych na dany rok budżetowy w planie finansowym Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.

Poniżej przedstawiam przychody Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej w latach 2023-2026:

Rok	Przychody Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej w poszczególnych latach
2023	800 mln zł
2024	1 mld zł
2025	1,07 mld zł
2026	1,235 mld zł

W gestii Ministra Infrastruktury na wsparcie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, znajduje się także Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, który powołany został

² Dz. U. z 2026 r. poz 756

ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg. Wsparcie dla inwestycji na drogach powiatowych i gminnych jest przyznawane na podstawie wniosków o dofinansowanie składanych przez samorządy w ramach naborów przeprowadzanych na terenie każdego województwa. Za przeprowadzenie naboru oraz późniejszą ocenę wniosków o dofinansowanie odpowiadają wojewodowie. Nabory ogłaszane są cyklicznie pod koniec lipca danego roku na stronach internetowych urzędów wojewódzkich. Warunkiem uzyskania dofinansowania jest złożenie przez właściwego zarządcę drogi do wojewody wniosku, który spełni kryteria naboru.

Na realizację zadań przez samorządy na drogach powiatowych i gminnych (w gminach, powiatach oraz miastach na prawach powiatu), w latach 2024-2025 przyznano środki RFRD w kwocie ponad 7,3 mld zł, w 2026 r. to kwota w wysokości 2,7 mld zł. Na rok 2027 zabezpieczono 3 mld zł. Podstawowym celem wsparcia inwestycji samorządowych z RFRD jest poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej oraz zmniejszenie skali wykluczenia komunikacyjnego. Kolejny nabór wniosków planowany jest pod koniec lipca tego roku i będzie dotyczył dofinansowania inwestycji w 2027 r.

W gestii Ministra Infrastruktury (poza RFRD) na wsparcie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego realizowanych na drogach publicznych jest również rezerwa subwencji. Z tego źródła w 2024 r. oraz 2025 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały łącznie 1,073 mld zł, natomiast w 2026 r. do samorządów trafi ponad 800 mln zł. Nabór wniosków trwa do 10 kwietnia br.

Dokumentem, który etapowo – do 2030 r. zakłada zwiększenie dostępności transportowej kraju, zapewnienie zrównoważonego rozwoju poszczególnych gałęzi transportu oraz poprawienie warunków świadczenia usług związanych z przewozem towarów i pasażerów jest Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r (SZRT2030). SZRT2030 została przyjęta przez Radę Ministrów 24 września 2019 r. uchwałą w sprawie przyjęcia „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku”. W dokumencie zawarto konkretne projekty strategiczne mające na celu stworzenie spójnej sieci autostrad, dróg ekspresowych i linii kolejowych o wysokim standardzie, rozwiniętej sieci lotnisk, portów morskich i żeglugi śródlądowej oraz systemów transportu publicznego. Założono realizację 22 projektów strategicznych wynikających ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju i nowych projektów, kluczowych dla rozwoju systemu transportowego Polski. Informacje nt. SZRT2030 są dostępne pod adresem: <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2>.

Oczekiwanym efektem projektów z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej będzie poprawa atrakcyjności i dostępności transportu publicznego nie tylko w miastach, ale również na terenach podmiejskich. Stworzone zostaną łańcuchy ekomobilności, poprawiające warunki przemieszczania się. Inwestycje kolejowe wpłyną na przewozy

osobowe i towarowe – nastąpi poprawa dostępu do rynku pracy, edukacji i innych usług publicznych. Wszystkie inwestycje obejmą dostosowanie obiektów do potrzeb osób o ograniczonej mobilności, poprawę bezpieczeństwa ruchu oraz dogodne przesiadki na inny rodzaj transport zbiorowego.

Instrumenty wsparcia inwestycji, dostępne dla przedsiębiorców w Polsce, ukierunkowane są na wspieranie inwestycji na terenie całego kraju. Priorytetowo wspierane są inwestycje lokalizowane na terenach, które były dotychczas pomijane inwestycyjnie (poza terenem największych aglomeracji miejskich). Dla przykładu: wsparcie w ramach Polskiej Strefy Inwestycji stanowi formę regionalnej pomocy publicznej. W związku z tym maksymalna wysokość zwolnienia podatkowego, o jakie może ubiegać się firma, zależy od regionu planowanej inwestycji. Tego rodzaju forma wsparcia premiuje regiony, które borykają się z problemami gospodarczymi oraz wspiera zrównoważony rozwój na obszarze całego kraju. Polska Strefa Inwestycji wspiera również miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Zwolnienie z podatku najłatwiej uzyskać w powiatach o wysokim bezrobociu i w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Od początku funkcjonowania PSI w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze przedsiębiorcy ulokowali łącznie 855 projektów inwestycyjnych o łącznej wartości 40,5 mld zł oraz zadeklarowali utworzenie 13 451 nowych miejsc pracy. Od początku funkcjonowania PSI w województwach Polski Wschodniej przedsiębiorcy ulokowali łącznie 886 projektów inwestycyjnych o łącznej wartości 28,1 mld zł oraz zadeklarowali utworzenie 13 334 nowych miejsc pracy. Instrumenty wsparcia, takie jak Polska Strefa Inwestycji, dostępne są dla przedsiębiorców realizujących inwestycje na terenie całego kraju. Aby otrzymać wsparcie konieczne jest złożenie wniosku oraz spełnienie odpowiednich kryteriów jakościowych i ilościowych. Katalog wsparcia jest sukcesywnie powiększany. Aktualnie trwają również prace nad nowym programem grantowym dla przedsiębiorców. Program rozwoju inwestycji w polskiej gospodarce do 2035 roku został poddany konsultacjom oraz uzgodnieniom międzyresortowym. Aktualnie trwa proces rozpatrywania uwag. Przewiduje się przyjęcie programu jeszcze w 2026 r.

W przypadku pytania dotyczącego analiz skutków odpływu młodych mieszkańców z mniejszych miejscowości, informuję, że skutki odpływu młodych mieszkańców z takich miejscowości analizowane są w kontekście ujęcia tego zjawiska jako jednego z istotnych elementów szerszego procesu zmian demograficznych, depopulacji wybranych obszarów kraju oraz osłabiania funkcji społeczno-gospodarczych części miast średnich, małych i obszarów wiejskich. Analizy te prowadzone są w szczególności w toku prac nad przygotowywaną krajową strategią rozwoju regionalnego 2035. Zdiagnozowane procesy wskazują, że odpływ osób młodych z mniejszych ośrodków jest zjawiskiem mającym konsekwencje na wielu płaszczyznach rozwoju terytorialnego, wykraczającym poza jedynie tematykę migracyjną. Prowadzi on do ograniczania lokalnych zasobów pracy, zmniejszania bazy podatkowej jednostek samorządu terytorialnego, obniżania popytu na

usługi publiczne i rynkowe, a w konsekwencji – także do osłabiania funkcji gospodarczych oraz usługowych ośrodków pełniących rolę centrów dla swojego otoczenia.

Szczególnie istotne jest to w przypadku miast średnich i subregionalnych, które z punktu widzenia polityki regionalnej mają znaczenie dla zachowania policentrycznej struktury osadniczej kraju.

Dane statystyczne potwierdzają skalę tego wyzwania. Według danych GUS, w 2024 r. liczba urodzeń w Polsce wyniosła 251,8 tys., wobec 272,5 tys. rok wcześniej, 375,0 tys. w 2019 r. oraz 388,4 tys. w 2011 r. Jednocześnie liczba zgonów w 2024 r. wyniosła 408,5 tys. Oznacza to utrzymywanie się głębokiego ujemnego przyrostu naturalnego, który wraz z migracjami wewnętrznymi pogłębia niekorzystne zmiany struktury ludności, zwłaszcza w grupie miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. W porównaniu z 2019 r. liczba ludności tych miast zmniejszyła się o 450,4 tys., czyli o 7,8%³. Są to dane wskazujące, że problem nie ma charakteru incydentalnego, ale jest trwałym trendem dotyczącym znacznej części sieci osadniczej.

Analizy GUS wskazują także, że w latach 2019-2024 wzrost liczby mieszkańców odnotowano jedynie w 20 miastach średnich, głównie w ośrodkach położonych w sąsiedztwie miast wojewódzkich, m.in. w regionie warszawskim stołecznym, wielkopolskim, pomorskim, śląskim i małopolskim. Oznacza to, że dodatnie tendencje demograficzne koncentrują się przede wszystkim w strefach oddziaływania największych ośrodków, podczas gdy bardziej peryferyjne miasta średnie i mniejsze miejscowości doświadczają ubytku ludności.

Istotnym elementem analiz jest również saldo migracji. W 2024 r. dodatnie ogólne saldo migracji odnotowano jedynie w 32 miastach średnich, zlokalizowanych głównie w otoczeniu metropolii i większych ośrodków regionalnych. Jednocześnie przeciętna wartość ogólnego salda migracji w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze wyniosła minus 4,1‰. Dane te potwierdzają, że odpływ ludności, w tym ludności młodej, jest szczególnie dotkliwy dla miast słabiej powiązanych z dynamicznie rozwijającymi się rynkami pracy.

Odpływ młodych mieszkańców działa również przyspieszająco na proces starzenia się lokalnych społeczności. W miastach liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się z 3 947,7 tys. w 2011 r. do 3 721,6 tys. W 2024 r., natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrosła w tym samym okresie z 4 283,1 tys. do 5 755,6 tys. Udział osób w wieku 65 lat i więcej w ludności miejskiej zwiększył się z 14,4% w 2011 r. do 22,6% w 2024 r. W miastach średnich udział ten wyniósł 23,1%, a w małych miastach 22,6%. Zmiany te przekładają się z kolei na rosnące zapotrzebowanie na usługi zdrowotne, opiekuńcze i społeczne, przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczby osób aktywnych zawodowo.

³ Główny Urząd Statystyczny, „Rozwój regionalny Polski – raport analityczny 2025”, 2026 r.

Uwzględniając także aspekty jakościowe omawianego zjawiska związane z edukacją, kompetencjami i rynkiem pracy, należy zauważyć, że większe ośrodki akademickie przyciągają młodych mieszkańców z mniejszych miejscowości, oferując dostęp do uczelni, lepiej rozwiniętych usług publicznych oraz bardziej zróżnicowanych rynków pracy. W konsekwencji mniejsze miasta, zwłaszcza położone peryferyjnie względem metropolii, mają relatywnie słabszą zdolność zatrzymywania osób młodych i wysoko wykwalifikowanych, co ogranicza ich potencjał innowacyjny i przedsiębiorczy.

Przeciwdziałanie skutkom odpływu młodych mieszkańców nie może zatem ograniczać się wyłącznie do działań demograficznych. Wymaga ono zintegrowanej interwencji obejmującej tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy, wzmacnianie lokalnych i subregionalnych rynków pracy, poprawę dostępności transportowej, rozwój opieki nad dziećmi, poprawę jakości edukacji, wzmacnianie dostępności usług publicznych oraz podnoszenie jakości życia w mniejszych ośrodkach. Szczególne znaczenie ma tu zapewnienie takich warunków, aby młodzi mieszkańcy mogli podejmować decyzje o pozostaniu, powrocie albo osiedleniu się w miejscowościach dotkniętych depopulacją.

W celu poprawy sytuacji na lokalnych rynkach pracy dedykowane są środki z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS). W programie FERS realizowane jest wsparcie na rzecz, m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy oraz zwiększenia dostępności rynku pracy dla osób ze szczególnymi potrzebami. Ponadto, w ramach programu realizowany jest projekt badawczy „Wypracowanie rozwiązań służących przeciwdziałaniu migracji osób młodych z terenów dotkniętych depopulacją”. Za realizację tego projektu odpowiada Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Projekt ma na celu wypracowanie rozwiązań programowych i legislacyjnych, w tym instrumentów rynku pracy, a także stworzenie systemu zachęt skierowanego do osób młodych do pozostawania na terenach dotkniętych depopulacją, w tym na obszarach strategicznej interwencji. Rozwiązania będą wypracowane na podstawie wyników diagnozy przyczyn migracji osób młodych, która uwzględni czynniki mogące wpłynąć na chęć pozostania, powrotu lub napływu na tereny dotknięte depopulacją. Projekt zakończy się w 2027 r.

Jeśli chodzi o działania jakie podjęto w celu poprawy dostępności usług publicznych w Polsce lokalnej, należy podkreślić, że ostatnie dziesięć lat (2015-2026 V) to systematyczny wzrost liczby realizowanych wniosków w rejestrze Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) i systemie Biznes.gov.pl z jednoczesnym wysokim utrzymaniem liczby obsługiwanych wniosków rok do roku. CEIDG i Biznes.gov.pl to powiązane ze sobą platformy internetowe służące do rejestracji i obsługi firm w Polsce. W latach 2014-2015 średnia miesięczna liczba składanych przez przedsiębiorców wniosków (ogółem) oscylowała na poziomie 140-145 tys. (miesięcznie), analiza ostatnich 12 miesięcy wskazuje, że obecnie realizowanych jest średnio blisko 200 tys. wniosków miesięcznie, co w skali całego roku przekłada się na wolumen znacząco przekraczający liczbę 2,3 mln wszystkich wniosków składanych do CEIDG (dla porównania ogólna roczna

liczba wniosków w 2015 = 1,86 mln; 2014 = 1,66 mln). W ślad za ogólnie rosnącą liczbą obsługiwanych przez rejestr CEIDG oraz portal Biznes.gov.pl wniosków widoczny jest systematyczny wzrost elektronicznej formy realizacji wniosków.

Na przykładzie rejestracji działalności gospodarczej można powiedzieć, że dziś trzy z czterech firm (74%) rejestruje się elektronicznie, z czego 90% rejestrowanych jest za pośrednictwem portalu Biznes.gov.pl (+2 p.proc. r/r). Jeszcze w 2021 r. wskaźnik on-line'owości oscylował na poziomie 53%.

Co ważne portal Biznes.gov.pl to jedyne miejsce w polskim Internecie dla przedsiębiorców zawierające nie tylko kreatory wniosków elektronicznych, ale i informacje o tym, jak założyć i prowadzić firmę w Polsce i Unii Europejskiej. Od chwili uruchomienia portalu (2017 r.) do końca maja br., liczba odsłon portalu osiągnęła ponad 865 mln. Obecnie, średnia miesięczna liczba odsłon oscyluje na poziomie 13 mln co w porównaniu ze średnią z 2017r. kształtującą się na poziomie 1,3 mln odsłon miesięcznie daje rekordowy, 10-krotny wzrost wolumenu odwiedzin. Średniomiesięcznie 200 tys. usług elektronicznych jest realizowanych za pośrednictwem portalu.

Dodatkowo w ramach dostępności usług publicznych realizowany jest program Aktywny Maluch (współfinansowany ze środków unijnych), który do końca 2029 r. utworzyć ma i zapewnić funkcjonowanie ponad 100 tysięcy miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w całym kraju. Budżet całego programu to ok. 6,5 mld zł, a sam program skierowany jest przede wszystkim do gmin, na terenie których nie funkcjonuje żadna instytucja opieki nad najmłodszymi dziećmi (tzw. białe plamy).

Efekty programu Aktywny Maluch są już widoczne i przyczyniają się do realnej zmiany w codziennym życiu młodych rodzin. Od początku realizacji programu wsparciem objęto (utworzono lub zapewniono funkcjonowanie) 40,6 tys. miejsc opieki dla dzieci do lat 3. Ze środków EFS utworzono ponad 25 tys. nowych miejsc opieki. Ze środków KPO utworzono już 663 placówki opieki nad dziećmi do lat trzech, docelowo będzie ich ponad 1000. Dodatkowo, 18,5 tys. miejsc opieki dzięki środkom EFS+ ma zapewnione funkcjonowanie przez 36 miesięcy – z czego prawie 2,2 tys. miejsc uzyskało takie wsparcie w I półroczu 2026 r.

W ramach programów regionalnych zarządzanych przez samorządy województw wspierane są działania zwiększające dostępność usług społecznych i zdrowotnych na poziomie lokalnym. Finansowane są, m.in. usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, centra usług społecznych, dzienne formy wsparcia, mieszkania wspomagane, usługi sąsiedzkie, teleopieka oraz rozwój zdeinstytucjonalizowanych form opieki zdrowotnej, szczególnie dla osób starszych i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W programie FERS finansowane jest kształcenie podyplomowe kadr medycznych, w tym, m.in. lekarzy i lekarek deficytowych specjalizacji, pielęgniarek i położnych oraz innych

zawodów medycznych, których podaż stanowi jeden z kluczowych czynników wpływających na dostępność usług zdrowotnych.

MFiPR jest odpowiedzialne również za poprawę dostępności w rozumieniu *ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*⁴ i w tym kontekście podejmuje liczne działania w całym kraju w tym także na poziomie lokalnym. Działania te w latach 2018 – 2025 były prowadzone głównie poprzez wdrażanie mechanizmów ww. ustawy w tym, zwłaszcza wdrażanie programu rządowego na rzecz poprawy zapewniania dostępności. Obecnie prowadzone są prace nad założeniami kolejnego programu rządowego w tym zakresie, którego celem (podobnie jak poprzedniego) jest poprawa funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami w polskim społeczeństwie.

W ramach programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 realizowany jest projekt grantowy dot. wsparcia podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) mający na celu zwiększenie dostępności do świadczeń POZ działających na obszarach słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenach wiejskich oraz na obszarach zagrożonych utratą/ograniczeniem dostępu do POZ. Całkowita wartość projektu to 1,25 mld zł, z czego wkład środków unijnych wynosi 996 mln zł.

Kluczowe znaczenie dla rozwoju i poprawy dostępności usług publicznych w Polsce lokalnej mają także programy wieloletnie, koordynowane przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, takie jak:

- Rządowy program na rzecz zwiększania szans rozwojowych Ziemi Słupskiej na lata 2019– 2026,
- Rządowy program rozwoju północno-wschodnich obszarów przygranicznych na lata 2024–2030.

W ww. programach przewidziano działania służące poprawie stanu infrastruktury edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej i transportowej w celu zwiększenia dostępności lub jakości usług publicznych.

W przypadku pytania dotyczącego analizowania skutków gospodarczych marginalizacji mniejszych miast, informuję, że ta tematyka jest analizowana w ramach prac diagnostycznych dotyczących polityki regionalnej państwa, w szczególności w toku przygotowywania krajowej strategii rozwoju regionalnego 2035.

Z perspektywy polityki regionalnej szczególne znaczenie ma fakt, że mniejsze miasta pełnią funkcję centrów obsługi dla otaczających je obszarów wiejskich, wobec czego ich marginalizacja gospodarcza oddziałuje nie tylko na samą gminę miejską, lecz również na szersze otoczenie funkcjonalne. Osłabienie tych ośrodków może prowadzić do ograniczenia dostępności miejsc pracy, usług rynkowych, usług publicznych, funkcji

⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 1411, z późn. zm.

edukacyjnych, zdrowotnych, administracyjnych i kulturalnych, a w dalszej kolejności - do peryferyzacji tych obszarów.

Gospodarcze skutki marginalizacji mniejszych miast obejmują w szczególności osłabienie lokalnej bazy ekonomicznej, zmniejszenie atrakcyjności inwestycyjnej, ograniczenie zdolności do tworzenia nowych miejsc pracy, słabszą aktywność przedsiębiorczą, niedopasowania na lokalnym rynku pracy, spadek popytu na dobra i usługi oraz pogorszenie sytuacji finansowej samorządów. W odniesieniu do kategorii miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, stanowiących obszary strategicznej interwencji, występują również takie problemy jak regres rozwoju, odpływ ludności, niedostateczna dostępność transportowa oraz erozja bazy ekonomiczno-finansowej jednostek samorządu terytorialnego.

Dane statystyczne potwierdzają, że mniejsze i średnie miasta pozostają istotnym elementem gospodarki krajowej, co dodatkowo uzasadnia potrzebę monitorowania skutków ich marginalizacji. Według danych GUS w 2024 r. przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem dla miast średnich wyniosły 930,8 mld zł, co stanowiło 15,9% przychodów krajowych. Przychody ze sprzedaży na eksport w tej grupie osiągnęły 284,6 mld zł, tj. 30,6% przychodów ogółem miast średnich. W miastach małych wartość przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosła 611,6 mld zł, co odpowiadało 10,5% przychodów krajowych, przy czym przychody eksportowe osiągnęły 137,6 mld zł, tj. 22,5% przychodów ogółem małych miast. Szczęólnego znaczenia nabierają dane dotyczące miast tracących funkcje społeczno- gospodarcze, gdzie w 2024 r. miasta te osiągnęły przychody netto w wysokości 546,4 mld zł, wobec 384,6 mld zł w 2019 r., co stanowiło 9,4% przychodu krajowego.

Przychody ze sprzedaży na eksport wyniosły w tej grupie 166,6 mld zł, stanowiąc 30,5% wartości ich przychodów ogółem. Przedstawione dane wskazują, że mniejsze i średnie miasta, w tym również miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze, nie są obszarami marginalnymi z punktu widzenia gospodarki krajowej. Oznacza to, że dalsze osłabianie ich potencjału gospodarczego mogłoby prowadzić nie tylko do pogorszenia sytuacji lokalnych rynków pracy i finansów samorządowych, lecz także do ograniczenia istotnej części aktywności produkcyjnej, usługowej i eksportowej prowadzonej poza największymi metropoliami. Z tego względu przeciwdziałanie marginalizacji gospodarczej mniejszych miast traktowane jest w polityce rozwoju jako działanie służące zarówno spójności terytorialnej, jak i utrzymaniu efektywnej struktury gospodarczej kraju.

W zakresie wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców, informuję, że bieżącym wsparciem przedsiębiorców zajmują się instytucje rozwoju Grupy PFR (w tym PARP, BGK, ARP) i urzędy pracy. System zbudowany jest w taki sposób, żeby na każdym etapie funkcjonowania firmy były dostępne rozwiązania wspierające (w tym doradztwo, szkolenia, finansowanie). Istotne jest dotarcie do przedsiębiorców z informacjami, które mogą być dla nich przydatne np. portal <https://www.biznes.gov.pl/pl>,

<https://www.trade.gov.pl/>, <https://funduszeuropejskie.gov.pl/>. Informacji udziela również Krajowy Punkt Kontaktowy ds. Instrumentów Finansowych Programów Unii Europejskiej (KPK) <https://instrumentyfinansoweue.gov.pl/> w zakresie instrumentów dłużnych i kapitałowych, w tym z Programu InvestEU – który stanowi zachętę do inwestycji i poszukiwania nowych możliwości rozwoju. Istotną rolę odgrywają również programy gwarancyjne BGK, które ograniczają lukę kapitałową sektora MŚP.

O wsparcie doradcze przedsiębiorcy mogą zwracać się do polskich ośrodków Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości (EEN) <https://www.een.org.pl/>. Eksperti EEN pomagają w znalezieniu partnerów biznesowych, organizują wyjazdy w ramach giełd kooperacyjnych i misji handlowych na całym świecie. EEN wspiera MŚP w dostępie do zamówień publicznych, doradza w procesie przetargowym, oferuje również usługi doradców ds. zrównoważonego rozwoju. Obejmuje to audyt w zakresie podejścia ESG, audyt energetyczny, audyt procesów i przygotowanie firmy do wdrożenia gospodarki o obiegu zamkniętym, obliczanie śladu węglowego przedsiębiorstwa, ocena firmy w kontekście taksonomii, wsparcie przy tworzeniu strategii. EEN oferują wsparcie w procesie transformacji cyfrowej, które obejmuje diagnozę poziomu cyfryzacji firmy, analizę modelu biznesowego, warsztaty z zakresu zastosowania AI. Ośrodki EEN udzielają informacji na temat unijnych regulacji. W Polsce mamy 27 ośrodków EEN rozlokowanych na terenie całego kraju (działalność jest finansowana z dotacji celowej i ze środków unijnych - przedsiębiorcy nie ponoszą kosztów usług).

Funkcjonuje również Centrum Rozwoju MŚP w Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości <https://www.parp.gov.pl/>, którego głównym celem jest bezpłatne wspieranie mikro-, małych i średnich firm w Polsce. W ramach centrum działa Akademia PARP, która upowszechnia wiedzę o prowadzeniu działalności gospodarczej. Akademia PARP to bezpłatne kursy e-learningowe dla osób chcących założyć lub prowadzących działalność gospodarczą, a także dla wszystkich osób pragnących zwiększyć swoje kompetencje. Kursy są prowadzone w pięciu obszarach: finanse, marketing, prawo, zarządzanie i kompetencje osobiste. Kursy e-learningowe to rozwiązanie, dzięki któremu edukacja przestaje być ograniczona przez miejsce zamieszkania.

Wsparcie dla przedsiębiorców jest dedykowane także w ramach programów regionalnych polityki spójności UE, zarządzanych przez samorządy województw. Na poziomie krajowym, program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) kieruje wsparciem dla przedsiębiorców ze wszystkich regionów na zasadach określonych w dokumentacji konkursowej. Szczegółowy harmonogram dostępnych naborów dla projektów konkursowych oraz grantowych znajduje się na stronie: <https://nowoczesnagospodarka.gov.pl/nabory-w-programie-feng/>.

Najważniejsze aktualnie trwające konkursy to:

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju:

- do 26.06.2026 r. nabór dla sektora technologii cyfrowych (DIGITAL i DEEPTech) Ścieżka strategiczna niezależność, kwota na nabór 150 mln zł,
- do 31.07. 2026 r. nabór dla sektora czystych i zasobooszczędnych technologii (CLEANTECH) Ścieżka innowacyjność, kwota na nabór 150 mln zł,
- do 07.08.2026 r. nabór dla sektora czystych i zasobooszczędnych technologii (CLEANTECH) Ścieżka strategiczna niezależność, kwota na nabór 150 mln zł.

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW) realizowane są instrumenty dedykowane przedsiębiorcom (MŚP) prowadzącym działalność gospodarczą na terenie Polski Wschodniej. Działania te mają na celu przede wszystkim:

- stworzenie i utrwalenie odpowiednich warunków życia, które zatrzymałyby młodych i przedsiębiorczych ludzi w makroregionie,
- wprowadzenie zachęt dla lokalnych przedsiębiorstw do wdrażania nowoczesnych technologii i globalnych trendów, w tym np. automatyzacji procesów czy gospodarki o obiegu zamkniętym.

W ramach większości instrumentów programu premiowane są projekty realizowane na obszarze miasta średniego tracącego funkcje społeczno-gospodarcze lub gminy zagrożonej trwałą marginalizacją. Działania dedykowane wsparciu przedsiębiorców z Polski Wschodniej realizowane w ramach programu, to:

- Platformy startowe dla nowych pomysłów

Indywidualne wsparcie dla nowo powstałych innowacyjnych przedsiębiorstw na najwcześniejszym etapie ich rozwoju, tj. usługi niezbędne do prac nad rozwojem pomysłu biznesowego, w tym testowanie i weryfikowanie pomysłów aż do przygotowania odpowiedniego modelu biznesowego. Wsparcie dostarczane przez wyspecjalizowane ośrodki innowacji, działające w partnerstwie z innymi podmiotami z ekosystemu wsparcia przedsiębiorczości. Autorzy najlepiej rokujących przedsięwzięć będą mogli ubiegać się o dotację na pierwszą sprzedaż i dalszy rozwój.

- Automatyzacja i robotyzacja w MŚP

Kompleksowe wsparcie dla MŚP na zmianę modelu prowadzenia działalności gospodarczej w oparciu o rozwiązania Przemysłu 4.0. Środki były przeznaczone na audyt technologiczny – diagnozę dojrzałości cyfrowej oraz opracowanie mapy drogowej transformacji w kierunku Przemysłu 4.0, a następnie wdrożenie wypracowanych rozwiązań, w tym przeszkolenie pracowników.

- Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP

Kompleksowe wsparcie MŚP na przygotowanie nowego modelu biznesowego w oparciu o założenia gospodarki o obiegu zamkniętym (optymalizacja wykorzystania materiałów i surowców, minimalizacja odpadów), a następnie jego wdrożenie. Wykorzystanie szans

płynących z oferowania klientom ekologicznych produktów czy energooszczędnych rozwiązań. Działania edukacyjno-promocyjne dla przedsiębiorców nt. korzyści, w tym ekonomicznych czy marketingowych, wynikających z wprowadzenia zmian dot. GOZ w firmie.

- Wzornictwo w MŚP

Kompleksowe wsparcie dla MŚP w celu zwiększenia atrakcyjności oferowanych produktów i usług przez wykorzystanie procesów wzorniczych. Środki przeznaczone na przeprowadzenie audytu wzorniczego (tj. całościowej analizy działalności przedsiębiorcy pod względem potencjału i potrzeb wzorniczych), opracowanie strategii wzorniczej oraz wdrożenie tej strategii. Stworzenie produktu lub usługi lepiej dopasowanych do potrzeb ostatecznego odbiorcy oraz zastosowanie spójnej polityki promocji marki, które dadzą firmie większą szansę na odniesienie sukcesu na rynku.

- Pożyczki na rozwój turystyki

Pożyczki udzielane na unowocześnienie MŚP działających w branży turystycznej lub pokrewnych. Pożyczkę można przeznaczyć np. na: rozwój i doposażenie obiektów noclegowych lub gastronomicznych, infrastrukturę sportową i rekreacyjną (np. wypożyczalnię sprzętu turystycznego), wyrób regionalnych produktów, infrastrukturę rozrywki i kultury, transport turystyczny i inne inwestycje w branży okoturystycznej służące poszerzeniu oferty i podniesieniu jakości usług turystycznych.

Środki Krajowego Planu Odbudowy były kierowane do kilku głównych grup beneficjentów: przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, jednostek samorządu oraz osób fizycznych. Łączna pula środków przeznaczona na inwestycje, w ramach których przedsiębiorcy mogli ubiegać się o wsparcie, wynosiła prawie 32 mld euro (ok. 142 mld zł), co stanowi około 59% budżetu KPO. Pozostałe, około 40% środków skierowano przede wszystkim do samorządów, instytucji publicznych (m.in. szpitali, uczelni, instytutów badawczych i szkół) oraz organizacji pozarządowych i indywidualnych beneficjentów na działania, które będą poprawiały otoczenie w jakim funkcjonują firmy (m.in. poprzez wzrost poziomu kompetencji pracowników, lepszy dostęp do wyników badań naukowych, itp.).

Należy ponadto podkreślić, że w przypadku inwestycji realizowanych przez instytucje publiczne, wykonawcy wyłaniani są w trybie zamówień publicznych. Dzięki temu przedsiębiorcy pełnią również istotną rolę rzeczywistych beneficjentów KPO, jako wykonawcy inwestycji i usług.

Przykładowe inwestycje dotyczące wsparcia z KPO dla przedsiębiorców:

- A1.4.1 Modernizacja infrastruktury lub sprzętu w sektorze rolnym

Celem tej inwestycji jest zwiększenie konkurencyjności i odporności sektora rolnego w Polsce. Inwestycja polega na finansowaniu budowy lub modernizacji infrastruktury

lub sprzętu podmiotów z tego sektora, a także na zastępowaniu materiałów szkodliwych dla środowiska i zdrowia w budynkach wykorzystywanych do produkcji rolnej. Dotacje w wyżej opisanym zakresie otrzyma co najmniej 830 MŚP w sektorze rolno-spożywczym i sektorze gospodarki rybnej.

- A2.1.1 Inwestycje wspierające robotyzację i cyfryzację w przedsiębiorstwach

Inwestycja ma na celu wspieranie robotyzacji i cyfryzacji przedsiębiorstw. Działanie to polega na wspieraniu projektów związanych z robotyzacją, sztuczną inteligencją lub cyfryzacją procesów, technologii, produktów lub usług w przedsiębiorstwach.

- A1.2.1 Projekty ukierunkowane na dywersyfikację działalności gospodarczej

Inwestycja ta ma na celu wspieranie przedsiębiorstw w sektorach HoReCa, turystyki lub kultury. Działanie to polega na wspieraniu projektów ukierunkowanych na dywersyfikację działalności przedsiębiorstw w tych sektorach. Wsparciem objętych zostanie minimum 2510 przedsiębiorstw.

- A2.2.1 Inwestycje w technologii i innowacje środowiskowe związane z gospodarką o obiegu zamkniętym

Celem tego działania jest finansowanie technologii i innowacji środowiskowych związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym, ułatwienie MŚP przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz wykorzystywanie odpadów jako surowców wtórnych. Dotacje na inwestycje ekologiczne otrzyma co najmniej 150 przedsiębiorców z sektora MŚP.

Odnosnie wątpliwości czy obecny model rozwoju państw nie prowadzi do pogłębiania nierówności regionalnych, informuję, że prowadzona polityka rozwoju koncentruje się na rozwoju zrównoważonym terytorialnie, który przeciwdziała nierównościom regionalnym i efektywnie wykorzystuje lokalne zasoby i potencjały różnego typu terytoriów, zarówno metropolii, małych miast i obszarów wiejskich, jak i obszarów peryferyjnych. W szczególności jednak wspierany jest rozwój obszarów słabszych gospodarczo, które ze względu na bariery strukturalne mają ograniczone możliwości pełnego wykorzystania własnych potencjałów rozwojowych.

MFIPR w swoich działaniach podejmuje różne inicjatywy, zarówno ze środków krajowych, jak i z funduszy Unii Europejskiej, aby przeciwdziałać nierównościom regionalnym. Przykładem takich działań są kontrakty programowe dla poszczególnych województw, w ramach których minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego zobowiązał zarządy województw do przeznaczenia – w ramach opracowanych przez nie programów regionalnych polityki spójności na lata 2021-2027 – odpowiednią pulę środków na zrównoważony rozwój obszarów miejskich. Środki te są wdrażane w szczególności z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych (ZIT, IIT) w wysokości łącznej co najmniej 3,4 mld euro, co stanowi ok. 16% alokacji przyznanej każdemu z regionów.

Promowana jest realizacja ponadlokalnej polityki rozwoju, przede wszystkim w ramach instrumentu terytorialnego ZIT, która pozwala na podejmowanie działań wykraczających poza możliwości pojedynczych jednostek samorządu terytorialnego i jest szansą na realizację skutecznych, efektywnych i wspólnych przedsięwzięć. Wykorzystanie potencjałów miejskich obszarów funkcjonalnych jest kluczowe dla zapewnienia społecznie wrażliwego i terytorialnie zrównoważonego rozwoju, a także wzrostu gospodarczego opartego na nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce.

Nowa polityka regionalna oraz krajowa strategia rozwoju regionalnego, nad którą obecnie trwają prace w MFiPR będzie w większym niż dotychczas stopniu zapewniać integrację działań prowadzonych w ramach różnych polityk społeczno-gospodarczych rządu oraz samorządu terytorialnego. Cele krajowej polityki regionalnej i kierunki działań kierowane do poszczególnych terytoriów będą określone z uwzględnieniem ich potrzeb i poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, zidentyfikowanych wyzwań oraz barier rozwojowych. Działania polityki regionalnej będą ukierunkowane na przeciwdziałanie nierównościom regionalnym i uwzględniać wyzwanie dotyczące „prawa do pozostania” (right to stay), zgodnie z którym mieszkańcy powinni mieć możliwość realizowania swoich aspiracji życiowych, edukacyjnych, zawodowych i społecznych w miejscu zamieszkania lub jego bezpośrednim otoczeniu, bez konieczności migracji wynikającej z braku dostępu do podstawowych usług i szans rozwojowych. Planowane zakończenie prac nad strategią przewidziane jest na koniec 2026 r.

Z wyrazami szacunku

Dokument podpisany elektronicznie przez:

z upoważnienia Ministra Infrastruktury

Stanisław Bukowiec

Sekretarz Stanu